

Thema:	Herstel
Auteur van de nota:	Koen Dewulf, Directeur
Instelling:	Myria, het Federaal Migratiecentrum Myria analyseert migratie, verdedigt de rechten van vreemdelingen en bestrijdt mensenhandel en mensensmokkel.

Vooraf bij Vraag 1:

Myria heeft tijdens de COVID-19 pandemie prioritair ingezet op toegang tot internationale bescherming, gezinshereniging (in het bijzonder met begunstigen van internationale bescherming) en de situatie van personen in detentie (zie in dit verband de brief van 25 maart 2020 aan de Minister van Asiel en Migratie en de Kern).

Myria nam actief deel aan de Consultatiegroep in steun van de Task Force kwetsbare groepen, waar het ondermeer pleitte voor de agendering van mensen zonder papieren (in het bijzonder gezinnen met minderjarige kinderen) en slachtoffers van economische en seksuele uitbuiting, als specifieke kwetsbare groepen.

Af en toe zal in deze fiche naar vaststellingen en acties in de context van het hierboven geschetste beleidswerk worden verwezen.

Voor deze consultatie over relance vertrekt Myria van gegevens over *economische migratie, arbeidsmarktpositie van nieuwkomers en situaties van uitbuiting van vreemdelingen*.

Vraag 1: *Wat zijn de grootste uitdagingen voor het herstel van de Belgische economie?*

A. Internationale mobilititeit van personen, derdelanders in knelpuntberoepen, hooggeschoolden, leidinggevend en is stil gevallen en blijft nog voor onafzienbare tijd zeer ernstig verstoord.

Alleen voor de zeer kleine groep Blue Card holders is vandaag al weer toegang gemaakt.

De snelheid en transparantie waarmee de overheid optreedt met het oog op hernieuwde toegang tot de arbeidsmarkt is van belang voor de concurrentiepositie van bedrijven en ondernemers die actief zijn in België.

Tegelijk vertoonde de dynamiek in het kader van de internationale dienstenmobiliteit onopgehelderde patronen:

Tijdens de eerste lockdown-maand in België (van 18 maart tot en met 17 april 2020) zijn toch nog steeds 38.809 LIMOSA meldingen geregistreerd, weliswaar minder dan de helft (49%) van de meldingen die in dezelfde periode in 2019 geregistreerd zijn (79.501 meldingen), maar dus nog steeds een groot aantal meldingen. Het is niet duidelijk welk het aandeel is van grensoverschrijdingen in dezelfde periode, en welk het aandeel is van detacheringen van personen die reeds op het grondgebied verbleven. Het is ook niet duidelijk of er in deze context verschuivingen zijn binnen de sectoren, en de mate waarin de minder aan controles onderworpen detachering benut werd ter compensatie van gesloten arbeidsmigratiekanalen.

B. In de context van ernstig en duurzaam verstoorde internationale mobiliteit van personen met het oog op bezoldigde activiteiten, winnen de mogelijkheden op het vlak van arbeidsmarktparticipatie van nieuwkomers nog aan belang.

Myria verwijst hiervoor naar de nieuwe informatie van de laatste socio-economische monitoring van de FOD Waso en Unia, waaraan Myria meewerkte voor wat betreft de analyse van de arbeidsmarktparticipatie van personen in kaart gebracht door de koppeling van de verblijfsmotieven en kruispuntbank-gegevens. Deze doen ook vragen rijzen bij de operationalisering in het migratiebeleid en -debat van noties als actieve en passieve migratiekanalen.

C. Het aanzienlijk terugdringen van uitbuitingspraktijken. In de context van een ernstige verstoring van de interne arbeidsmarkt en arbeidsorganisatie, versterken parallelle, ondergrondse en niet buiten de wet opererende ondernemingen hun posities, vaak door beroep te doen op buitenlandse arbeidskrachten, al dan niet in een precare verblijfssituatie. Dit brengt zeer ernstige gezondheidsrisico's met zich mee, veroorzaakt door de arbeids- en huisvestings-omstandigheden voor deze werknemers.

Myria verwijst hiervoor ondermeer naar recente vaststellingen in gelijkaardige situaties in het buitenland, zoals bij Tönnies in Rheda-Wiedenbrück (Duitsland), de kledingindustrie, die deels ondergronds doorging, in Leicester (Verenigd Koninkrijk) en de Seizoensarbeid in de fruitpluk Catalonië (Spanje).

SUB C.

De levensomstandigheden van personen in onwettig en precair verblijf, uitgeprocedeerden en overstayers, in transit of niet, vormt een belangrijk gezondheidsrisico voor deze personen en de samenleving.

In antwoord op een schrijven van Myria aan Sciensano, antwoordde Sciensano op 27 april aan Myria dat voor bevestigde gehospitaliseerde personen gevraagd wordt naar het land van de gewoonlijke woonplaats, op basis van een niet verplichtende vragenlijst. Sciensano verwijst ook naar initiatieven tot registratie in samenwerking met Fedasil en andere collectieve voorzieningen. Myria volgde dit na 17 april niet verder op.

Zie ook de hoorzitting met onder meer Dr. Emmanuel André in de Kamer, van 7 juli en de ruwe nota Kuylen en Hens, en verder onder meer communicatie door Samusocial, Caritas International, AZG, Dokters van de Wereld.

Vooraf bij Vraag 2:

Myria oefent z'n wettelijke opdrachten uit in een federaal kader, vandaar dat het zich met de hierbij passende terughoudendheid opstelt ten opzichte van gewestelijke bevoegdheden of bevoegdheden van de gemeenschappen. Myria is wel wettelijk bevoegd desgevraagd door enige overheid advies te verlenen. In het kader van deze specifieke consultatie rond relance, wijst Myria op een aantal pistes die het federale kader te buiten gaan.

Vraag 2: *Welke acties/maatregelen moeten er komen als antwoord op deze uitdagingen?*

A. Primordiaal is het optimaal ondersteunen en organiseren van wettelijk omkaderde arbeidsmobiliteit, rekening houdend met voor ondernemers zeer grote nood aan duidelijke communicatie en transparante maatregelen. Hernemening van visumactiviteit, uitbreiding van essentiële reizen.

Zie in dit verband het mogelijk relevante webinar van OESO en EMN van 30 juli, "EU Member States responses to managing residence permits and migrant unemployment during the COVID-19 pandemic".

Onder die wettelijke omkaderde arbeidsmobiliteit moet ook voldoende aandacht uitgaan naar de toegang tot arbeid van op het grondgebied, Myria illustreert dit aan de hand van drie voorbeelden.

Een good practice, met zeer beperkte impact weliswaar, was deze die een tijdelijk recht op tewerkstelling vanaf hun asielaanvraag (ten laatste gedaan op 18 maart) instelde.

Voor toegang tot knelpuntberoepen van op het grondgebied kan telkens de bevoegde gewestminister pas in beroep afwijking toestaan van het principe dat de indiening vanuit het buitenland gebeurt. In een context van afnemende internationale arbeidsmobiliteit, en

ontoereikende match tussen beschikbare arbeidskrachten en specifieke noden, zou de mogelijkheid onderzocht kunnen worden om van het principe af te wijken.

De aannahme in de laatste plenaire vergadering (16.07) van de wettekst 15K1347, geeft blijk van een gesloten kijk op arbeidsmobiliteit. Het beperkt het toepassingsgebied van aanvragen gecombineerde vergunning vanuit wettig verblijf tot onderzoekers en studenten.

In deze context roept Myria op om het recht op gezinshereniging en ook de gezinsmobiliteit niet als ondergeschikt te behandelen. Gezinshereniging is van essentieel belang voor personen en gezinnen om zich optimaal te kunnen integreren, onmogelijke of uitblijvende gezinshereniging vormt vaak een zeer hoge drempel voor het welbevinden en het starten van arbeidsmarkt-integratie.

B. Arbeidsmarktparticipatie van nieuwkomers is in het kader van het relance beleid zeer belangrijk.

In de op 11 maart 2020 voorgesteld socio-economische monitoring, worden ook verblijfsmotieven longitudinaal gemonitord. De arbeidsmarktparticipatie en de uitkeringsafhankelijkheid worden voor het eerst tot 7 jaar longitudinaal in beeld gebracht, vanaf het jaar van de uitreiking van de eerste verblijfsvergunning.

De tendensen over zeven jaar vertonen voor alle verblijfsmotieven behalve werk een stijgende evolutie waar het gaat over het aandeel effectief werkenden. Voor het verblijfsmotief werk is dat een horizontale evolutie. Zie hiervoor grafiek 104 in het bijzonder.

De uitkeringsafhankelijkheid voor geregulariseerden en personen die internationale bescherming genieten, daalt sterk over zeven jaar. Na zeven jaar is de uitkeringsafhankelijkheid van personen die migreerden om gezinsredenen nog steeds – weliswaar net – lager dan 10%.

Deze informatie verdient verdere uitdieping. Analyses op huishoudniveau zouden dat beeld kunnen verduidelijken.

Er is in elk geval nood aan een meer evidence based benadering en van het denken rond zogenaamde actieve en passieve migratiekanalen, de hiermee gepaard gaande beleidsdynamiek enerzijds, en de reële arbeidsmarktdynamiek anderzijds.

C. De strijd tegen economische uitbuiting en mensenhandel.

In de komende maanden en jaren zullen ondernemingen het economisch moeilijk hebben, de pandemie zal mogelijk een economische recessie met zich mee brengen. Bij sommige werkgevers zal de verleiding om te besparen op lonen en socialezekerheidsbijdragen groter worden. Ook de vraag naar goedkope en illegale arbeid met het risico op mensenhandel zal groter worden.

Met een daadwerkelijke en slagkrachtige strijd tegen sociale fraude, bestrijdt men ook mensenhandel.

De strijd tegen mensenhandel en tegen economische uitbuiting moeten een absolute beleidsprioriteit vormen. Hierbij horen voldoende middelen, voor alle gespecialiseerde diensten, magistraten, politie- en inspectiediensten. De klemtoon moet liggen op detectie, dus ook op terreincontroles, met bijzondere aandacht voor huisvesting van werknemers. Niet naleving van coronamaatregelen moet omwille van de ernstige gezondheidsrisico's als een bijkomende indicator van tewerkstelling in mensenwaardige omstandigheden worden in aanmerking genomen.

SUB C

Myria in de consultatie groep van de Task Force Kwetsbare Personen:

Alle maatregelen die een einde stellen aan een verblijfsrecht kunnen als direct of indirect gevolg hebben dat de kwetsbaarheid van personen toeneemt, waaronder het gezondheidsrisico, zowel voor de personen zelf als voor de hele samenleving. Het intrekken van een verblijfsrecht van vreemdelingen die beroep deden op sociale bijstand moet vermeden worden. Voor personen die in de onmogelijkheid verkeren om terug te keren, moeten naargelang hun positie toegang hebben tot hebben op financiële steun of noodhulp.

Vraag 3: *Wat moet het Belgische herstelplan minstens bevatten en wat moet prioritair worden aangepakt?*

A. *Krachtig, assertief, beleid op vlak van internationale en interne arbeidsmarkt mobiliteit, ten aanzien van derdelanders, eu-onderdanen (RL2014/54) en nieuwkomers in het bijzonder.*

B. *Ontwikkeling van meer op feiten en analyse gestoelde benadering van arbeidsmarktdynamieken bij nieuwkomers, van gedetacheerden.*

A.+B.

Een daadwerkelijke reflectie over de actuele instrumenten voor governance op vlak van migratiebeleid, in het bijzonder met betrekking tot arbeidsmigratie. Er bestaan enkele beperkte, ambtelijke, overlegstructuren. De rol van de adviesraad buitenlandse werknemers is sterk afgenomen. Er bestaat geen raad van advies voor vreemdelingenrecht, zoals ingesteld door artikel 31 van de vreemdelingenwet. Het parlement wint soms adviezen in, soms niet, bij uiteenlopende actoren. Gezien de uitdagingen op vlak van migratie en arbeidsmarkt, is er geen nood aan een interministeriële conferentie migratie en arbeidsmarkt, met samenwerking tussen alle overheidsniveaus (ook de gemeenschappen, omwille van de bevoegdheden rond studenten, vorsers, ..)?

C. Prioritisering van strijd tegen sociale uitbuiting en mensenhandel, in het bijzonder mensenhandel met het oog op economische uitbuiting.

Sub C.

Terugdringen van precarisering van personen in onwettig verblijf.